

Azərbaycanda "yaşıl memarlıq" erası başlayır

Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyası ilə əməkdaşlıq bu prosesi daha da sürətləndirəcək

Sentyabrın 30-dan oktyabrın 4-dək paytaxtımızda keçirilən ilk Bakı İqlim Fəaliyyəti Həftəsi (BCAW) planetimizin iqlim təqvimində mühüm dövr kimi tarixə düşdü. Tədbir adaptasiya olunan iqlim həllərini araşdırmaq və həll variantlarının tətbiqini sürətləndirmək üçün bütün dünyadan 700-dən çox insanı, o cümlədən dayanıqlılıq üzrə müxtəlif ekspert və siyasətçiləri, eləcə də özəl sektor və vətəndaş cəmiyyətinin üzvlərini bir araya gətirdi.

BMT Baş Assambleyasının 79-cu sessiyası və Nyu York İqlim Həftəsindən sonra reallaşan Bakı İqlim Fəaliyyəti Həftəsi birmənalı şəkildə COP sədrliklərinin üçlüyü tərəfindən elan edilmiş 1,5°C hədəfinə aparan yol xəritəsi çərçivəsində həyata keçirilən işlərin daha geniş vüsət alınmasının təminatçısı və COP29 sədrliyinin fəaliyyət gündəliyinə dəstək oldu. London İqlim Fəaliyyəti Həftəsi ilə tərəfdaşlıq çərçivəsində baş tutan bu görüş və müzakirələrin hazırda daha aktual sayılan iqlim probleminə qabaqleyici yanaşmanı ehtiva edərək iqlim həllərinin inkişafı məsələsində beynəlxalq əməkdaşlıq və sinerjini daha da gücləndirəcəyi gözlənilir. COP29 ərəfsində ölkəmizin regional liderliyini nümayiş etdirən və milli "yaşıl keçid" təşəbbüsündə aparıcı rol oynamaq öhdəliyini götürən bu toplantı həmçinin yerli və regional kontekstlərə əsaslanan "yaşıl keçid"lə bağlı müzakirələrin təşviqi üçün mühüm dönüş nöqtəsi kimi dəyərləndirilə bilər.

Xəbər verildiyi kimi, bilki tədbirin əsas mövzuları "Enerji keçidi", "Şəhərlər - Urbanizasiya olunmuş mühitlər", "Su təhlükəsizliyi", "Qida və kənd təsərrüfatı", "Kiçik və orta biznes müəssisələri" və "Yaşıl bacarıqlar" olmuşdur. Bu çərçivədə toplantıda müxtəlif mövzular üzrə məruzələr dinlənilmiş, müzakirələr aparılmışdır. Tədbirdə həmçinin Azərbaycan Respublikasının Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsi ilə Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyası (IFC) arasında "Azərbaycanda "yaşıl binalar"ın inkişaf konsepsiyasına dair yol xəritəsinin hazırlanması üçün əməkdaşlıq haqqında" Anlaşma Memorandumu imzalan-

mışdır. Azərbaycan hökuməti ilə beynəlxalq maliyyə qurumları arasında möhkəm və səmərəli əməkdaşlığın rəmzi olan bu sənəd yalnız "yaşıl binalar"ın inkişafını deyil, eyni zamanda iqtisadiyyatın müasir standartlara uyğunluğunu və davamlı inkişafını əhatə edir. "Yaşıl binalar" enerji səmərəliliyi, ətraf mühitin mühafizəsi və insan sağlamlığına təsir edən tikililərdir. Belə tikililərin inşası müasir şəhərsalma anlayışında önəmli yer tutur. Yol xəritəsi enerji istehlakını azaltmağı, su qaynaqlarını qorumağı və ekoloji tarazlığı təmin etməyi hədəfləyir. Bu yanaşma Azərbaycanın infrastruktur layihələrinin davamlılığını artıracaq və şəhər mühitini daha yaşıl və sağlam edəcək. Yol xəritəsi müvafiq normativlərin və texniki standartların hazırlanmasını nəzərdə tutur ki, bu da "yaşıl binalar"ın inşasını və istismarını asanlaşdıracaq. Çünki kütləvi şəkildə belə tipli inşaatın ərsəyə gəlməsi, yaşayış massivlərinin salınması bahalı prosesdir. Söz düşmüşkən, hazırda Bakıda günəş enerjisindən istifadə edilən bir bina (Ağ Şəhərdə yerləşir) mövcuddur və COP29 ilə bağlı tədbirlərdən birinin də orada keçirilməsi nəzərdə tutulur.

"Yaşıl texnologiyalar"dan istifadə dünyanın bir çox ölkəsində xeyli aktual mövzuya çevrilib. Bərpaolunan, günəş və bioenerjilərdən istifadə həm ekologiyaya zərər vermir, həm də maksimum ucuz başa gəlir. Amma belə binalarda idarəetmə xərcləri minimum olsa da, ərsəyə gəlmə xərcləri bir o qədər bahadır. Avropanın özündə elə texnologiyalara malik binalar tikilir ki, onlar heç bir kommunikasiya planına qoşulmur. Həmin binaların fasad-

ları günəşdən enerji toplayır. Yağış suyu yığılaraq daxildə istifadə edilir. Hətta o binalar kanalizasiya xətlərinə belə qoşulmur. Çirkli sular binanın zirzəmisinə axıdılır. Zirzəmidə çirkli maye molekulyar səviyyədə təmizlənərək təkrar içməli və texniki su kimi mənzillərə ötürülür" - bunları əmlak və inşaat məsələləri üzrə ekspert Elnur Azadov deyir. Ekspert onu da bildirir ki, ölkəmizdə hələlik sözügedən texnologiyaların tətbiqi ilə bağlı şəhərsalma tələbləri və digər normativlər yoxdur. Buna baxmayaraq, o, nikbindir: "Azərbaycan həm siyasi, həm də iqtisadi cəhətdən regionda söz sahibidir. Belə tərəqqi müstəqil, suveren respublikamızın yaxın gələcəkdə dünyanın aparıcı dövlətləri sırasında olacağını təmin edəcək və "yaşıl binalar"dan ibarət böyük massivlərimiz tikiləcək. Amma bu gün regionlarda fərdi evlərdə günəş enerjisindən istifadə tam mümkündür. Bu, çoxmənzilli binalara nisbətən fərdi evlərdə çox baha başa gəlmir. Fərdi evlərdə "yaşıl enerji"dən istifadə daha tez reallaşa bilər. Həm ana xətdən gələn elektrik enerjisi, həm də günəş panelləri vasitəsilə "yaşıl ener-

ji"dən istifadə etmək olar. Hazırda dünyanın bir çox ölkəsində fərdi evlərin dam örtükləri panellərdən hazırlanır. Və il-boyu bu panellərin əldə etdiyi enerji istifadə edilir. Bu məsələyə daha köklü yanaşmaq lazımdır. İlk olaraq bu texnologiyaların istehsalı yüksək səviyyədə qurulmalı və dövlət tərəfindən nəzarət olmalıdır".

Göründüyü kimi, dünya üzrə iqlim dəyişikliyinə problemlərinə qarşı mübarizənin zəruriliyi günbəgün daha önə çıxır. Bu baxımdan Azərbaycanın iqlim öhdəliklərini yerinə yetirmək naminə hər cür təşəbbüsləri mühüm əhəmiyyət kəsb edir. "Yaşıl binalar"ın inkişaf konsepsiyasına dair yol xəritəsi" də ölkənin global iqlim məqsədlərinə çatmasına yardımçı olacaq. İqlim maliyyəsinə yeni yanaşmalar Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədəki nüfuzunu artıracaq və müasir "yaşıl iqtisadiyyat"a keçidini sürətləndirəcək. Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyası ilə əməkdaşlıqda ölkəmizin iqlim dəyişikliklərinə qarşı mübarizədə daha fəal olmasına geniş imkanlar yaradacaq.

Qurban MƏMMƏDOV,
"Azərbaycan"